

College van Gedeputeerde Staten van Overijssel
Postbus 10078
8000 GB Zwolle

Bezoekadres
Provinciehuis Overijssel
Luttenbergstraat 2, Zwolle

Postadres
Postbus 10087
8000 GB Zwolle

T: (038) 499 9497
op.wertheim-davygora@overijssel.nl
www.ser-overijssel.nl

Datum: 24 maart 2023
Onderwerp: briefadvies 'Duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's)
als afwegingskader voor nieuw beleid'

Geacht College,

In mei 2022 adviseerde de SER Overijssel met het briefadvies 'Brede welvaart/ Duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's)' als reactie op de volgende vragen van uw college over brede welvaart:

1. Hoe leeft het begrip 'brede maatschappelijke welvaart' bij werkgevers (profit en non-profit) en werknemers in Overijssel?
2. Wat zijn voor werkgevers en werknemers in Overijssel belangrijke aspecten van 'brede maatschappelijke welvaart'?

Brede welvaart gaat over People, Planet, Profit. Welvaart heeft naast de economische dimensie, ook een sociaal-maatschappelijke en ecologische dimensie. Het streven naar brede welvaart betekent continu zoeken naar wegen om de economische, social-maatschappelijke én ecologische dimensies te integreren en beter in balans te brengen. Daarbij gaat het niet alleen over het 'hier en nu', maar ook over 'elders en later'. Van brede welvaarts-groei is sprake als positieve effecten op de ene dimensie niet negatief uitpakken voor andere dimensies, andere landen en komende generaties. Het begrip brede welvaart verplicht de maatschappij om over grenzen heen te kijken, zo integraal mogelijk te denken en vooruit te kijken.

In het briefadvies van mei 2022 adviseerde de SER Overijssel om te kiezen voor enkele specifieke duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) als afwegingskader bij beleidsvorming. Dat briefadvies zag de SER Overijssel als een eerste aanzet om de duurzame ontwikkelingsdoelen van de VN te integreren in het beleid van de provincie Overijssel. Door effectief samen te werken om de 17 SDG's te behalen, wordt een bijdrage geleverd aan de brede welvaart in de hele provincie Overijssel. Sinds de advisering in 2022 zijn er verschillende gesprekken gevoerd met als doel om verdere invulling te kunnen geven aan de keuzes voor specifieke onderwerpen en de implementatie van de SDG's in het provinciaal beleid. Zo zijn er gesprekken gevoerd met gedeputeerde Van Hijum in juli en november 2022 en met de onderzoekers van de provincie Overijssel over een inwonersonderzoek in aanvulling op de regionale CBS-monitor 'Brede welvaart' (<https://www.kennishuboverijssel.nl/pages/overijssel-ontcijferd-verdieping>). Ook is er van gedachten gewisseld met de landelijke SER en de andere regionale SER'en, die het thema brede welvaart prominent op de agenda hebben staan.

De bewustwording van het belang van de SDG's is in de afgelopen jaren sterk gegroeid. Met toenemende aandacht voor klimaatverandering, biodiversiteit, circulaire economie, gelijke kansen en inclusiviteit leggen steeds meer mensen en organisaties de link naar de SDG's. Ook maatschappelijke organisaties zien in hun achterban steeds meer de roep om de SDG-doelen. Organisaties, burgerinitiatieven en lokale SDG-ambassadeurs halen inspiratie uit de wereldwijde SDG-agenda voor hun eigen ambities, inzet en activiteiten. Aandacht voor een integrale aanpak is hoger op de agenda gekomen. De SDG's helpen met het verbinden van doelen en geven houvast bij samenwerking rondom verschillende opgaven. Organisaties gebruiken steeds vaker SDG's om hun doelen en ambities te monitoren, waarbij gericht gekeken wordt hoe de organisatie kan bijdragen aan wereldwijde problemen rondom armoede, gezondheid, ongelijkheid, klimaatverandering, vrede en gerechtigheid. Het verbinden van SDG's aan de eigen strategie en het eigen beleid levert meerwaarde op voor de betreffende organisaties.

De SER Overijssel adviseert de provincie Overijssel om te benoemen en in het nieuwe beleid vast te leggen dat er gewerkt gaat worden met enkele specifieke SDG's, de provinciale inzet te vertalen in concrete bijdragen aan de SDG's door de provinciale kerntaken hieraan te koppelen. De toepassing van SDG's werkt actiegericht en maakt de ontwikkelingen op het regionale schaal zichtbaar als bijdrage aan de duurzame ontwikkelingen wereldwijd. In verschillende adviezen geeft de SER Overijssel hieraan aandacht: bijvoorbeeld in de adviezen 'Brede welvaartsgroei in alle regio's' (<https://ser-overijssel.nl/adviezen/brede-welvaartsgroei-in-alle-regios>) en 'Briefadvies Brede welvaart en duurzame ontwikkelingsdoelen' (<https://ser-overijssel.nl/adviezen/advies-brede-maatschappelijke-welvaart>).

De brede welvaartsbenadering wordt omarmd door werkgevers- en werknemersorganisaties. In de 'Agenda NL 2030. Ondernemen voor brede welvaart. Naar een nieuw Rijnlandse samenspel' van VNO-NCW en MKB-Nederland kiezen de werkgeversorganisaties voor deze visie, die zich richt op het bereiken van een samenleving met gelijke kansen op werk, een duurzame leefomgeving en voldoende economische groei om die brede welvaart mogelijk te maken. Bovendien wil het bedrijfsleven meer verantwoordelijkheid nemen voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Met brede welvaart als leidraad en een nieuwe rol in het samenspel met de overheid en de samenleving willen de ondernemingsorganisaties vormgeven aan een nieuw Rijnlands model. De rol van een werkgeversorganisatie verandert hierin naar een partij die nog nadrukkelijker verantwoordelijkheid neemt in het vormen van de toekomstige wereld en die verder kijkt dan de problematiek van vandaag maar ook op langere termijn. Hoewel er niet specifiek doelen uit de 17 SDG's gekozen zijn, wordt vooral aandacht besteed aan SDG 7: Betaalbare en duurzame energie, SDG 8: Eerlijk werk en duurzame economische groei, SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur en SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie.

De vakbonden zijn van essentieel belang voor het bereiken van ontwikkelingsdoelen zoals werken aan de vrijheid van vereniging en het handhaven van het recht op collectieve onderhandelingen en het bevorderen van waardig werk en de rechten van werknemers. Wat de duurzame ontwikkelingsdoelen betreft, staan voor de vakbeweging de volgende doelen centraal: SDG 8: Eerlijk werk en economische groei gecombineerd met SDG 1: Geen armoede, SDG 3: Goede gezondheid en welzijn, SDG 5: Gendergelijkheid en SDG 10: Ongelijkheid Verminderen. Ook de SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie en SDG 13: Klimaatactie zijn belangrijk.

De SER Overijssel heeft een aantal van de duurzame ontwikkelingsdoelen naast de eigen recente adviezen gelegd. Hiermee is zichtbaar geworden welke ontwikkelingsdoelen de meeste aandacht en prioriteit krijgen in de adviezen van de SER Overijssel. Hieronder worden deze SDG's toegelicht met als voorbeelden de desbetreffende adviezen van de SER Overijssel.

SDG 3: Goede gezondheid en welzijn

Een gezond leven is 'essentieel voor duurzame ontwikkeling', aldus de Verenigde Naties. Gezonde mensen zijn de basis voor gezonde economieën. En dus moet voortijdige sterfte door ziekte of mentale problemen worden voorkomen. Aan dit duurzame ontwikkelingsdoel wordt in de volgende SER-adviezen aandacht besteed: 'Toekomst Vrijtijdseconomie' (<https://ser-overijssel.nl/adviezen/toekomst-vrijtijdseconomie-overijssel>), 'Nieuwe kansen met basisvaardig Overijssel' (<https://ser-overijssel.nl/adviezen/advies-basisvaardigheden>), 'Goed leven, wonen en werken voor jongeren in Overijssel' (<https://ser-overijssel.nl/adviezen/advies-goed-leven-wonen-en-werken-voor-jongeren-in-overijssel>) en 'De maatschappelijke en economische impact van cultuur en de creatieve sector' (<https://ser-overijssel.nl/adviezen/cultuur-creatieve-sector-en-economie>).

SDG 8: Eerlijk werk en economische groei

Economische groei is pas echt duurzaam als kapitaal, arbeid en grondstoffen op verantwoorde manier worden ingezet en als lusten en lasten eerlijk(er) verdeeld worden tussen bedrijven en burgers. Dit duurzame ontwikkelingsdoel komt in alle adviezen van de SER Overijssel voor, waarbij de werknemers- en werkgeversorganisaties zich terdege bewust zijn van hun eigen positie en verantwoordelijkheid. In alle adviezen zien we deze SDG terug, zoals bij: 'Een menselijk perspectief op digitalisering in Overijssel' (<https://ser-overijssel.nl/adviezen/advies-digitalisering>), 'Vakmensen gevraagd, nu en straks!' (<https://ser-overijssel.nl/adviezen/vakmensen-gevraagd-nu-en-straks>), 'Goed leven, wonen en werken voor jongeren in Overijssel' (<https://ser-overijssel.nl/adviezen/advies-goed-leven-wonen-en-werken-voor-jongeren-in-overijssel>).

SDG 10: Ongelijkheid verminderen

Ongelijkheid verminderen benadrukt het meest expliciet dat ontwikkelingen feitelijk onmogelijk zijn als niet iedereen naar vermogen echt kan meedoen. Zolang er ongelijkheid bestaat – of het nou op het gebied van gender, etniciteit, religie, inkomen of anderszins – is er werk te verzetten. In veel adviezen van de SER Overijssel is er aandacht voor dit doel: 'Platteland vitaal! Gemeenschap centraal stellen in het provinciaal beleid' (<https://ser-overijssel.nl/adviezen/advies-platteland-vitaal>), 'Nieuwe kansen met basisvaardig Overijssel' (<https://ser-overijssel.nl/adviezen/advies-basisvaardigheden>), Briefadvies 'Diversiteit en inclusie op de werkvloer' (<https://ser-overijssel.nl/adviezen/briefadvies-diversiteit-en-inclusie-op-de-werkvloer>). Ook in het lopende adviestraject over de krapte op de arbeidsmarkt wordt hier aandacht aan besteed.

SDG 13: Klimaatactie

Het doel Klimaatactie gaat over het nemen van urgente actie om klimaatverandering en de gevolgen hiervan tegen te gaan. De opwarming van de aarde heeft grote gevolgen voor de hele wereldbevolking mensen en de natuur. In veel adviezen van de SER Overijssel wordt aandacht besteed aan dit duurzame ontwikkelingsdoel 'Energietransitie en arbeidsmarkt' (<https://ser-overijssel.nl/adviezen/energietransitie-en-arbeidsmarkt>), 'De

transitie naar circulaire economie is mensenwerk' (<https://ser-overijssel.nl/adviezen/advies-circulaire-economie>), 'Maatschappelijke en economische impact van cultuur en creatieve sector' (<https://ser-overijssel.nl/adviezen/cultuur-creatieve-sector-en-economie>).

De SER Overijssel adviseert om de provinciale kerntaken en beleidsprogramma's te laten aansluiten bij specifieke SDG's en op die manier als provinciale overheid te werken aan de agenda voor de duurzame ontwikkeling 2030¹. Provincies in Nederland hebben zeven kerntaken, zoals overeengekomen in een tussen het kabinet en de provincies gesloten bestuursakkoord. Deze kerntaken houden verband met de SDG's:

Provinciale kerntaken

Bijdrage aan de SDG's

Duurzame ruimtelijke ontwikkeling, waaronder waterbeheer

SDG 3: Goede gezondheid en welzijn
SDG 13: Klimaatactie

Milieu, energie en klimaat

SDG 3: Goede gezondheid en welzijn
SDG 13: Klimaatactie

Vitaal platteland, natuurbeheer en ontwikkeling natuurgebieden

SDG 3: Goede gezondheid en welzijn
SDG 13: Klimaatactie

Regionale bereikbaarheid en regionaal openbaar vervoer

SDG 3: Goede gezondheid en welzijn
SDG 10: Ongelijkheid verminderen

Regionale economie

SDG 3: Goede gezondheid en welzijn
SDG 8: Eerlijk werk en economische groei
SDG 10: Ongelijkheid verminderen
SDG 13: Klimaatactie

Culturele infrastructuur en monumentenzorg

SDG 3: Goede gezondheid en welzijn
SDG 10: Ongelijkheid verminderen

Kwaliteit van het openbaar bestuur

SDG 17: partnerschap om doelstellingen te behalen

¹ <https://unric.org/nl/duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen/>

De SDGs hebben hierin verschillende functies:

- als kapstok waar men over disciplines/diensten/instituten heen initiatieven aan op kan hangen;
- als mondiale 'taal' die iedereen spreekt;
- als kwaliteitscheck en meetlat, waarmee men kan checken of de organisatie het goed doet en het goede doet;
- als richtinggever die helpt om duurzaamheid als begrip focus te geven.

Bij deze keuzes horen de (geactualiseerde) aanbevelingen die de SER Overijssel in het eerder briefadvies heeft verwoord:

1. Benoem en leg in het nieuwe beleid vast dat er gewerkt gaat worden met SDG's. Vertaal de provinciale inzet in concrete bijdrages aan de SDG's door de provinciale kerntaken aan de duurzame ontwikkelingsdoelen te koppelen. De SER Overijssel adviseert de duurzame ontwikkelingsdoelen te koppelen aan de provinciale kerntaken.
2. Bespreek en benoem hoe de gekozen duurzame ontwikkelingsdoelen verankerd worden in het beleid en hoe deze gemonitord worden.
3. Houd nieuw beleid langs de lat van de SDG's: het toetsen van provinciaal beleid aan de effecten dat het hier, elders in de wereld en in de toekomst heeft, zorgt voor coherenter en effectiever beleid. Wel is het van belang dat deze toets tijdig en afdoende wordt toegepast.
4. Leg vast welke afspraken er gemaakt moeten worden voor de samenwerking met andere provincies/andere organisaties (SDG 17: Partnerschap om doelstellingen te behalen).
5. Maak duidelijk hoe de inwoners van de provincie bij dit thema betrokken worden (SDG-participatie) en besteedt specifiek aandacht aan de doelgroep Jongeren. Stimuleer inwoners ook om zelf actie te ondernemen.

De SER Overijssel ziet bij verschillende (overheids-)organisaties goede voorbeelden van hoe SDG's toegepast worden als een denkkader om kansen en mogelijkheden (synergie) in beeld te brengen. Als voorbeeld kunnen de gemeente Deventer en OostNL genoemd worden. Bij de gemeente Deventer stimuleert de kerngroep Deventer4GlobalGoals (bestaande uit vertegenwoordigers vanuit het onderwijs, bedrijfsleven, cultuur, de creatieve sector, maatschappelijke organisaties en gemeente) bedrijven en organisaties om themabijeenkomsten te organiseren over de meerwaarde van de Global Goals binnen de eigen bedrijfsvoering en nieuwe plannen te introduceren (<https://www.deventer.nl/internationaal/deventer4globalgoals>). OostNL hanteert in het meerjarenplan 'Meer impact voor Oost-Nederland, met elkaar' (https://oostnl.nl/sites/default/files/attachments/meerjarenplan-oost-nl_def.pdf) acht maatschappelijke uitdagingen in relatie tot SDG's en werkt aan 'impact reporting', die iets zegt over het versterken van ecosystemen en de maatschappelijke impact waarbij SDG's als basis worden genomen.

Het gebruik van SDG's kan een instrument bieden om afwegingen tussen maatschappelijke opgaven inzichtelijk te maken voor politieke besluitvorming. De SER Overijssel is van mening dat het nu het momentum is om te gaan werken met SDG's in het nieuwe coalitieprogramma.

Gelet op bovenstaande adviseert de SER Overijssel om concreet aan de slag te gaan met de volgende SDG's:

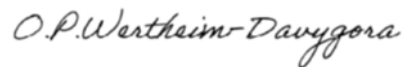
- a. SDG 3: Goede gezondheid en welzijn;
- b. SDG 8: Eerlijk werk en economische groei;
- c. SDG 10: Ongelijkheid verminderen;
- d. SDG 13: Klimaatactie;
- e. SDG 17: Partnerschap om doelstellingen te behalen.

De keuze voor deze SDG's betekent niet dat de SER Overijssel tegen andere SDG's is, maar men zal een start moeten maken en dan zijn deze SDG's volgens de SER Overijssel een goede aanzet. Graag gaat de SER Overijssel met het nieuwe college in gesprek over de verdere invulling van deze duurzame ontwikkelingsdoelen in het nieuwe beleid van de provincie en over de manieren om het proces van de implementatie van SDG's te kunnen monitoren.

Met vriendelijke groet,

ir. H.A.A.M. (Harry) Webers
voorzitter

drs. O.P. (Aljona) Wertheim-Davygora
secretaris-directeur